

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 11 Οκτωβρίου 2023
(OR. en)

14023/23

ECOFIN 1011
UEM 293
AGRISTR 53
PECHE 429
CADREFIN 137
SOC 671

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	5 Οκτωβρίου 2023
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2023) 571 final
Θέμα:	ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ Εκ των υστέρων αξιολόγηση του προγράμματος στήριξης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο COM(2023) 571 final.

συνημμ.: COM(2023) 571 final

Βρυξέλλες, 5.10.2023
COM(2023) 571 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Εκ των υστέρων αξιολόγηση του προγράμματος στήριξης διαρθρωτικών
μεταρρυθμίσεων**

{SWD(2023) 322 final}

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Εκ των υστέρων αξιολόγηση του προγράμματος στήριξης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι απαραίτητες για τον εκσυγχρονισμό των οικονομιών, την ενθάρρυνση των επενδύσεων, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου. Οι μεταρρυθμίσεις είναι από τη φύση τους πολύπλοκες διαδικασίες.

Τον Μάιο του 2017 εκδόθηκε ο κανονισμός (ΕΕ) 2017/825 για τη θέσπιση του προγράμματος στήριξης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων (στο εξής: κανονισμός ΠΣΔΜ). Σκοπός του ήταν να χρησιμεύσει ως εργαλείο για την παροχή, αφενός, τεχνικής υποστήριξης στις εθνικές αρχές και, αφετέρου, συνδρομής στα κράτη μέλη κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή θεσμικών, διοικητικών και αναπτυξιακού χαρακτήρα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

Ο προϋπολογισμός του προγράμματος στήριξης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων (στο εξής: «πρόγραμμα» ή «ΠΣΔΜ») ανήλθε σε 222,8 εκατ. EUR για την περίοδο 2017-20. Τη διαχείριση του προγράμματος ανέλαβε η Υπηρεσία Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (SRSS), η οποία μετονομάστηκε σε Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (ΓΔ REFORM) την 1η Ιανουαρίου 2020.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Εκπονήθηκε μελέτη αξιολόγησης από ανεξάρτητο εξωτερικό ανάδοχο, στην οποία βασίστηκε η εκ των υστέρων αξιολόγηση του προγράμματος στήριξης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Η μελέτη διενεργήθηκε για περίοδο 11 μηνών, αρχής γενομένης από την 11η Οκτωβρίου 2021. Περιέλαβε 826 έργα που χρηματοδοτήθηκαν από το ΠΣΔΜ από το 2017 έως το 2020, τα οποία κάλυπταν δικαιούχους σε όλα τα κράτη μέλη.

Ο ανάδοχος ανέπτυξε μια σύνθετη μεθοδολογία σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τη βελτίωση της νομοθεσίας με σκοπό τη συλλογή αξιόπιστων αποδεικτικών στοιχείων, η οποία συνίστατο σε εκτεταμένη έρευνα τεκμηρίωσης (συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών της ΓΔ REFORM που αντλήθηκαν από το εσωτερικό της εργαλείο παρακολούθησης, με δεδομένα έως τον Νοέμβριο του 2021), δραστηριότητες διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη (συνεντεύξεις με βασικά ενδιαφερόμενα μέρη, ανοικτή δημόσια διαβούλευση, έρευνα μεταξύ βασικών ενδιαφερόμενων μερών και ομάδες εστίασης) και διεξοδικές περιπτώσιολογικές μελέτες (30 έργα σε 8 κράτη μέλη και 1 πολυκρατικό έργο που καλύπτει 17 κράτη μέλη).

Ο ανάδοχος εκτέλεσε όλα τα καθήκοντα υπό τον έλεγχο διυπηρεσιακής ομάδας καθοδήγησης και την καθοδήγηση της ΓΔ REFORM. Η ποιότητα και η αντιπροσωπευτικότητα των συλλεχθέντων στοιχείων κρίθηκαν αξιόπιστες και ουσιαστικές, γεγονός που μας επέτρεψε να συναγάγουμε συμπεράσματα και να δώσουμε αξιόπιστες και έγκυρες απαντήσεις στα ερωτήματα της αξιολόγησης.

ΚΥΡΙΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας, η εκ των υστέρων αξιολόγηση του ΠΣΔΜ διαρθρώνεται γύρω από τα ακόλουθα πέντε κριτήρια:

- **Συνάφεια**
- **Αποτελεσματικότητα**
- **Αποδοτικότητα**
- **Συνοχή** (συνέπεια)
- **Ενωσιακή προστιθέμενη αξία** (αξία που προστίθεται σε αυτήν που θα δημιουργούσαν διαφορετικά οι χώρες της ΕΕ ενεργώντας μεμονωμένα)

Γενικός στόχος

Γενικός στόχος του ΠΣΔΜ ήταν να συμβάλει στις θεσμικές, διοικητικές και αναπτυξιακού χαρακτήρα διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στα κράτη μέλη, προσφέροντας στήριξη στις εθνικές αρχές. Η στήριξη σχεδιάστηκε επίσης για να βοηθά τα κράτη μέλη εκτός της ζώνης του ευρώ να προετοιμαστούν για την προσχώρησή τους σε αυτήν.

Συνολικά, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, η εφαρμογή του ΠΣΔΜ ήταν επιτυχής από άποψη αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας και συνοχής. Διαπιστώθηκε επίσης ότι το πρόγραμμα ήταν ιδιαίτερα συναφές για την αντιμετώπιση των αναγκών των δικαιούχων αρχών και των κρατών μελών και ότι είχε «ενωσιακή προστιθέμενη αξία».

Αποτελεσματικότητα

Το πρόγραμμα πέτυχε τον γενικό του στόχο και συνέβαλε σημαντικά στην πρόοδο των προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων στα κράτη μέλη. Η πραγματική υλοποίηση διαφόρων ειδών μεταρρυθμίσεων εξαρτήθηκε επίσης από τις ευρύτερες προσπάθειες των κρατών μελών και όχι μόνο από τα αποτελέσματα άλλων προγραμμάτων και μέσων της ΕΕ.

Στις περιπτώσεις που τα έργα δεν πέτυχαν πλήρως τα αποτελέσματα και τον αντίκτυπο που επιδίωκαν, αυτό συνήθως οφειλόταν σε ευρύτερες προκλήσεις στη μεταρρυθμιστική διαδικασία και όχι σε εγγενείς αδυναμίες των έργων ή της παροχής τεχνικής υποστήριξης. Ωστόσο, αναμένεται να επιτευχθεί μεγαλύτερος αντίκτυπος σε επίπεδο πολιτικής στο μέλλον, καθώς περίπου το ένα τρίτο του συνόλου των αξιολογηθέντων έργων βρισκόταν ακόμα σε εξέλιξη κατά τη διάρκεια της μελέτης εκ των υστέρων αξιολόγησης.

Επιπλέον, οι συστάσεις που προέκυψαν από ορισμένα έργα του ΠΣΔΜ ενσωματώθηκαν με τη μορφή οροσήμων στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, διασφαλίζοντας ότι θα επιτευχθεί αντίκτυπος με την ολοκλήρωση των οροσήμων¹. Συνεπώς, θα χρειαστεί περισσότερος χρόνος για την επίτευξη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων και αντικτύπων, λόγω της μακριάς λογικής αλυσίδας μεταξύ της παροχής τεχνικής υποστήριξης και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων/αντικτύπων.

Η ενεργός συμμετοχή των δικαιούχων αρχών και η ανάληψη ευθύνης για τα έργα είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη των αποτελεσμάτων. Η συμμετοχή αυτή είναι απαραίτητη όχι μόνο κατά την υλοποίηση και την παρακολούθηση του έργου, αλλά και στο στάδιο πριν

---

¹ Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εκδόθηκε τον Φεβρουάριο του 2021· έως τότε, πολλά έργα που χρηματοδοτήθηκαν από το ΠΣΔΜ είχαν επιτύχει τα αναμενόμενα αποτελέσματά τους και είχαν καταλήξει σε συστάσεις που διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στον προσδιορισμό οροσήμων και στόχων στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

από την υλοποίηση, όσον αφορά τον καθορισμό των στόχων και των χρονοδιαγραμμάτων του έργου, τη δημιουργία αισθήματος ευθύνης και δέσμευσης για αλλαγή.

Κατά την απορρόφηση της τεχνικής υποστήριξης και την υλοποίηση των συστάσεών της, οι δικαιούχοι αρχές κάποιες φορές δεν διέθεταν επαρκή διοικητική ικανότητα, γεγονός που επηρέασε την ομαλή διεξαγωγή των έργων τεχνικής υποστήριξης και την υλοποίηση των συστάσεων που προέκυψαν. Μολονότι η παροχή τεχνικής υποστήριξης δεν συνεπάγεται δαπάνες για τις δικαιούχους αρχές, σε κάποιες περιπτώσεις οι αρχές δεν διέθεταν επαρκείς οικονομικούς πόρους για την υλοποίηση των συστάσεων των έργων και των σχετικών μεταρρυθμίσεων.

Συνολικά, οι δραστηριότητες επικοινωνίας σπανίως περιλαμβάνονταν στον σχεδιασμό των έργων, παρά την αύξηση του αριθμού των πρωτοβουλιών επικοινωνίας στους γύρους των ετών 2019 και 2020 του προγράμματος. Ωστόσο, όταν υπήρχε συνεργασία και επικοινωνία με εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη κατά την παροχή τεχνικής υποστήριξης, αυτή ήταν ζωτικής σημασίας, διότι η αποτελεσματική υλοποίηση των εν λόγω δραστηριοτήτων συνέβαλε στην αύξηση της νομιμοποίησης, της ποιότητας και της βιωσιμότητας των μεταρρυθμίσεων και στη μείωση της αντίστασης των φορέων στην αλλαγή.

Αποδοτικότητα

Το ΠΣΔΜ κατάφερε να προσελκύσει πολλά αιτήματα υψηλής ποιότητας σε σχέση με τον διαθέσιμο προϋπολογισμό. Επιπλέον, το πρόγραμμα κατόρθωσε να στηρίξει έργα αυξανόμενου μεγέθους και προϋπολογισμού, ενισχύοντας έτσι τη δυνατότητά τους να επιτύχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο. Χάρη στην αυξανόμενη ζήτηση για τεχνική υποστήριξη εκ μέρους των κρατών μελών και στο επαρκές επίπεδο ανταγωνισμού μεταξύ των αιτημάτων του ΠΣΔΜ, οι αρχές μπόρεσαν να επιλέξουν προτάσεις υψηλής ποιότητας.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη του προγράμματος —συμπεριλαμβανομένων των δικαιούχων αρχών, των συντονιστικών αρχών και των παρόχων— συμφώνησαν γενικά ότι η χρηματοδοτική συνεισφορά του ΠΣΔΜ ήταν αναλογική προς τις ανάγκες και το εκτιμώμενο πεδίο εφαρμογής της τεχνικής υποστήριξης και έκριναν ότι τα έργα του ΠΣΔΜ αποτελούν ένα φιλικό προς τον χρήστη και οικονομικά αποδοτικό μέσο. Το κόστος των ελέγχων επί των συνολικών ετήσιων πληρωμών στη ΓΔ REFORM ήταν συγκρίσιμο με αυτό άλλων προγραμμάτων της ΕΕ υπό καθεστώς άμεσης διαχείρισης. Η ΓΔ REFORM πέτυχε ικανοποιητικά αποτελέσματα κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού του ΠΣΔΜ.

Ειδικότερα, η αξιολόγηση και η επιλογή των αιτημάτων τεχνικής υποστήριξης ολοκληρώθηκαν εγκαίρως και σύμφωνα με τον στόχο που έχει τεθεί στον δημοσιονομικό κανονισμό, σε σύγκριση με άλλα προγράμματα της ΕΕ. Δεδομένου ότι ένα από τα κριτήρια επιλογής για τη χρηματοδότηση ενός έργου στο πλαίσιο του ΠΣΔΜ ήταν ο επείγων χαρακτήρας της μεταρρύθμισης, τα κράτη μέλη ανέμεναν ότι τα έργα θα ξεκινούσαν το συντομότερο δυνατόν, ώστε να διασφαλιστεί ο επίκαιρος χαρακτήρας και η έγκαιρη υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη που συμμετείχαν στο πρόγραμμα εξέφρασαν σε γενικές γραμμές θετικά σχόλια όσον αφορά τη σαφήνεια, τη διαφάνεια και τη φιλικότητα προς τον χρήστη των διοικητικών διαδικασιών του ΠΣΔΜ και την αναλογικότητα του διοικητικού φόρτου. Ένας τομέας που χρήζει βελτίωσης σχετίζεται με την ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης και βελτίωσης των πρακτικών παρακολούθησης και αξιολόγησης των έργων.

Η ΓΔ REFORM έφερε αποτελεσματικά και αποδοτικά σε πέρας τον συντονισμό της τεχνικής υποστήριξης που παρασχέθηκε στα κράτη μέλη με άλλες υπηρεσίες της Επιτροπής. Ωστόσο,

σύμφωνα με τη μελέτη, θα μπορούσε να έχει αναπτυχθεί στενότερη συνεργασία με άλλες υπηρεσίες της Επιτροπής κατά την περίοδο 2017-20 για τη διάδοση και την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της τεχνικής υποστήριξης μετά την ολοκλήρωση των έργων.

Συνοχή

Η αξιολόγηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το ΠΣΔΜ είναι ένα συνεκτικό εργαλείο πολιτικής με σαφή εσωτερική λογική, καλά ευθυγραμμισμένο με τους στόχους που ορίζονται στον κανονισμό ΠΣΔΜ, χωρίς σημαντικά κενά, ανακολουθίες ή επικαλύψεις στην εσωτερική δομή των έργων. Ο σχεδιασμός του προγράμματος επέτρεψε σημαντική ευελιξία κατά την επιλογή δραστηριοτήτων των έργων που ανταποκρίνονται καλύτερα σε συγκεκριμένους στόχους των έργων και στις ανάγκες των δικαιούχων.

Η δομή και οι δραστηριότητες του ΠΣΔΜ προσαρμόστηκαν με την πάροδο του χρόνου ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στις νεοεμφανιζόμενες προκλήσεις και να επιτυγχάνουν τους στόχους του με πιο αποτελεσματικό τρόπο, π.χ. με την εισαγωγή ειδικών προσκλήσεων υποβολής αιτημάτων που κάλυπταν τις νεοεμφανιζόμενες ανάγκες των κρατών μελών. Ωστόσο, λόγω του διακριτικού χαρακτήρα των έργων, ενδέχεται να χρειάζεται περισσότερη προσπάθεια για τη διάδοση και την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των έργων σε ευρύτερο κοινό, ώστε να μπορεί να επιτευχθεί μεγαλύτερος αντίκτυπος.

Τα στοιχεία δείχνουν επίσης ότι το ΠΣΔΜ ήταν σε μεγάλο βαθμό συνεκτικό με άλλα προγράμματα και μέσα της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένων του ΕΚΤ, του ΕΤΠΑ, του προγράμματος «Ορίζων 2020», του COSME, του Fiscalis), καθώς και των ίδιων των κρατών μελών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι κάλυπτε διαφορετικές πτυχές παρόμοιων στόχων, ζητημάτων και ομάδων-στόχων. Έχοντας κοινά θέματα με άλλα προγράμματα της ΕΕ, τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν από το ΠΣΔΜ συμπλήρωσαν σε μεγάλο βαθμό τα εν λόγω έργα, παρέχοντας εξατομικευμένη τεχνική υποστήριξη στις εθνικές αρχές σε συγκεκριμένα τομεακά πεδία.

Όσον αφορά τη συνεκτικότητα των στόχων, το ΠΣΔΜ ενίσχυσε τα ευρύτερα προγράμματα μεταρρυθμίσεων των κρατών μελών και της ΕΕ, μεταξύ άλλων με την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων (ΣΑΧ) που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Γενικά, τα ενδιαφερόμενα μέρη του ΠΣΔΜ εκτίμησαν ιδιαίτερα τη συμβολή του προγράμματος στη διαδικασία του Εξαμήνου. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν από το ΠΣΔΜ συνέβαλαν στη βελτίωση του καθορισμού, της αποσαφήνισης και της εφαρμογής των ΣΑΧ στην πράξη, και παρείχαν ειδικές κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή τους από τα κράτη μέλη. Σε άλλες περιπτώσεις, τα αποτελέσματα των έργων που χρηματοδοτήθηκαν από το ΠΣΔΜ χρησιμοποιήθηκαν για τη διατύπωση των εν λόγω συστάσεων.

Μολονότι συνολικά υπήρχαν επαρκείς μηχανισμοί για τη διασφάλιση των διασυνδέσεων και της ολοκλήρωσης μεταξύ του ΠΣΔΜ και της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου / των ΣΑΧ, η υποστηρικτική μελέτη για την εκ των υστέρων αξιολόγηση έδειξε ότι δεν υπήρχε επαρκής παρακολούθηση του τρόπου με τον οποίο τα χρηματοδοτούμενα από το ΠΣΔΜ έργα συνέβαλαν στην επίτευξη των ΣΑΧ. Επιπλέον, δεν υπήρχαν αναφορές σε έργα του ΠΣΔΜ στις εκθέσεις ανά χώρα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Ενωσιακή προστιθέμενη αξία

Το ΠΣΔΜ πέτυχε τον στόχο αυτόν παρέχοντας στα κράτη μέλη καλύτερη πρόσβαση σε διεθνή εμπειρογνώσκια σε σύγκριση με αυτήν που θα είχαν εάν δεν υπήρχε το ΠΣΔΜ. Ακόμη και στις περιορισμένες περιπτώσεις στις οποίες τα οφέλη των έργων θα μπορούσαν να είχαν επιτευχθεί χωρίς την τεχνική υποστήριξη της ΕΕ, το πεδίο εφαρμογής τους θα ήταν πολύ μικρότερο ή θα είχαν υλοποιηθεί αργότερα. Ως εκ τούτου, επιτεύχθηκε ενωσιακή

προστιθέμενη αξία, η οποία συνίσταται σε ενισχυμένες μεταρρυθμιστικές διαδικασίες στα κράτη μέλη και σε ενισχυμένη συμβολή στην επίτευξη των στόχων πολιτικής της ΕΕ, ιδίως των στόχων του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Το ΠΣΔΜ είχε σημαντικό διασυνωριακό αντίκτυπο σε επίπεδο ΕΕ, ο οποίος υπερβαίνει τα μεμονωμένα κράτη μέλη. Ο αντίκτυπος αυτός περιλάμβανε την παροχή βοήθειας στα κράτη μέλη για την εφαρμογή των πολιτικών και των προτεραιοτήτων της ΕΕ σε εθνικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης των ευρωπαϊκών αξιών, καθώς και τη διευκόλυνση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών μεταξύ τους. Γενικά, αυτές οι ορθές πρακτικές και τα διδάγματα που αντλήθηκαν χρησιμοποιήθηκαν ενεργά από τους δικαιούχους μετά το πέρας των σχετικών έργων που χρηματοδοτήθηκαν από το ΠΣΔΜ.

Συνάφεια

Διαπιστώθηκε ότι το ΠΣΔΜ είναι ένα εξαιρετικά συναφές μέσο, κατάλληλο για τη βελτίωση των διοικητικών ικανοτήτων των κρατών μελών να σχεδιάζουν και να υλοποιούν τις μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που βιώνουν.

Οι δικαιούχοι αρχές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη έκριναν θετικά τις διάφορες πτυχές του σχεδιασμού και της δομής του ΠΣΔΜ και τη συνάφειά του για την επίτευξη των μεταρρυθμιστικών στόχων. Ταυτόχρονα, οι στόχοι των έργων τεχνικής υποστήριξης αντιστοιχούσαν σε μεγάλο βαθμό στους βασικούς μεταρρυθμιστικούς στόχους και στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη.

Η τεχνική υποστήριξη που παρασχέθηκε από το ΠΣΔΜ ήταν ιδιαίτερα συναφής για την αντιμετώπιση των αναγκών των δικαιούχων αρχών και των κρατών μελών, από την άποψη τόσο της μεθόδου υλοποίησης (δηλαδή διεθνείς πάροχοι τεχνικής υποστήριξης που παρασχέθηκαν από την Επιτροπή) όσο και του είδους της παρεχόμενης στήριξης (δηλαδή προσαρμοσμένη στις ανάγκες κάθε δικαιούχου αρχής). Το πρόγραμμα —με μοναδικό, αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο— ανταποκρίνεται στην ανάγκη των κρατών μελών να έχουν πρόσβαση σε υψηλού επιπέδου διεθνή εμπειρογνωσία όταν βρίσκονται στη διαδικασία σχεδιασμού ή υλοποίησης μεταρρυθμίσεων.

Παράλληλα, στις περιπτώσεις που το ΠΣΔΜ χρησιμοποιήθηκε σε επείγουσες καταστάσεις, δεν ήταν ιδιαίτερα κατάλληλο για την κάλυψη επιτόπου μεταρρυθμίσεων ή ανάπτυξης ικανοτήτων, διότι περιοριζόταν από το χρονοδιάγραμμα που ορίζεται στις προσκλήσεις υποβολής αιτημάτων.

Παρά το γεγονός ότι λαμβάνουν τη συνεισφορά του ΠΣΔΜ επί σειρά ετών, οι δικαιούχοι αρχές εξακολουθούσαν να χρειάζονται την τεχνική υποστήριξη που παρέχει το πρόγραμμα. Η αυξανόμενη ανάγκη για τεχνική υποστήριξη κατέστη επίσης προφανής από τον αυξανόμενο αριθμό αιτημάτων των κρατών μελών, καθώς και από τον αυξανόμενο μέσο προϋπολογισμό για τα έργα.

ΚΥΡΙΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΛΗΘΗΚΑΝ

Από την εφαρμογή του ΠΣΔΜ αντλήθηκαν τα κύρια διδάγματα που αναφέρονται παρακάτω. Η εφαρμογή των διδαγμάτων αυτών μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση του σχεδιασμού και της διαχείρισης μελλοντικών προγραμμάτων για την παροχή τεχνικής υποστήριξης. Τα διδάγματα έχουν ομαδοποιηθεί ανά αντικείμενο.

Συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη

- **Η ενεργός επικοινωνία με εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη και η συμμετοχή τους** ήταν ζωτικής σημασίας κατά την παροχή τεχνικής υποστήριξης: ενίσχυσε τη

νομιμοποίηση, την ποιότητα και τη βιωσιμότητα των μεταρρυθμίσεων και μείωσε την αντίσταση των φορέων στην αλλαγή.

- **Η συνεργασία με τις δικαιούχους αρχές** ήταν καίριας σημασίας για την υλοποίηση έργων τεχνικής υποστήριξης και τη μεταρρυθμιστική διαδικασία, ώστε να καταστεί δυνατή η ομαλότερη υλοποίηση των έργων και των αποτελεσμάτων τους.
- **Η στενή συμμετοχή των εθνικών συντονιστικών αρχών** ήταν σημαντική για την παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων τεχνικής υποστήριξης, τη διεξαγωγή συζητήσεων σχετικά με την πρόοδό τους και τη λήψη επακόλουθων μέτρων για τη χρήση των αποτελεσμάτων μετά την ολοκλήρωση του έργου.

Διακρατική διάσταση

- Η παροχή πρόσβασης σε **διεθνή εμπειρογνωσία** για τα κράτη μέλη που διαφορετικά δεν θα είχαν πρόσβαση σε αυτήν ήταν βασικό χαρακτηριστικό του προγράμματος.
- **Οι ανταλλαγές δημοσίων υπαλλήλων** αποτέλεσαν τη βάση για μεγαλύτερη αξιοποίηση των συμβουλών μεταξύ ομοτίμων στο πλαίσιο των εθνικών διοικήσεων στο μέλλον. Οι συσσωρευμένες γνώσεις των δημοσίων υπαλλήλων στα κράτη μέλη αποτέλεσαν τεράστιο απόθεμα εμπειρογνωσίας και δεξιοτήτων.
- **Η διάδοση των αποτελεσμάτων** των έργων τεχνικής υποστήριξης εντός και μεταξύ των κρατών μελών ενθάρρυνε την ανταλλαγή και την αναπαραγωγή ορθών πρακτικών.
- Η **διακρατική διάσταση** του προγράμματος —για παράδειγμα μέσω έργων που στηρίζουν περισσότερα κράτη μέλη και μέσω της καλύτερης διάδοσης των αποτελεσμάτων στο ευρύτερο κοινό— διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση της «προστιθέμενης αξίας της ΕΕ».

Συντονιστικός ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

- Η **μείωση της πολυπλοκότητας** των έργων τεχνικής υποστήριξης κατέστησε την υλοποίησή τους ευκολότερη και αποτελεσματικότερη.
- Η ικανότητα παροχής **εξατομικευμένων λύσεων** είχε ως αποτέλεσμα χαμηλό διοικητικό φόρτο και συνεχή καθοδήγηση για τις δικαιούχους αρχές, ενώ συνέβαλε και στον συντονισμό και τη νομιμοποίηση των μεταρρυθμίσεων.
- Η Επιτροπή διαδραμάτισε πολύτιμο ρόλο στον **συντονισμό της συνεργασίας μεταξύ των δυννητικών δικαιούχων αρχών** σε διάφορα κράτη μέλη που είχαν παρόμοιες ανάγκες και προτεραιότητες.

Αποτελεσματική υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και συντονισμός με άλλες διαδικασίες της ΕΕ

- Η βελτιωμένη **παρακολούθηση και αξιολόγηση** συνέβαλε στην αποτελεσματικότερη υλοποίηση του προγράμματος και στην καλύτερη διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της τεχνικής υποστήριξης. Ένα ισχυρό σύστημα παρακολούθησης μπορεί να επιτρέψει την αξιολόγηση του αντικτύπου των δράσεων και των μεταρρυθμίσεων, καθώς και της βιωσιμότητάς τους με την πάροδο του χρόνου.
- Στις περιπτώσεις που εφαρμόστηκε, η **παρακολούθηση της συμβολής του ΠΣΔΜ στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου** και στην εκπλήρωση συγκεκριμένων ΣΑΧ σε συγκεκριμένα εθνικά πλαίσια ήταν σημαντική για την κατανόηση των πτυχών που λειτούργησαν ικανοποιητικά και των περιθωρίων βελτίωσης.

- Η τεχνική υποστήριξη ήταν επίσης ζωτικής σημασίας σε τομείς στους οποίους το αντικείμενο του αιτήματος είναι λιγότερο συχνό, όπως η βοήθεια για την **εφαρμογή και υλοποίηση της νομοθεσίας της ΕΕ**.

Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης

Το 2021 το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) αντικατέστησε το ΠΣΔΜ ως το κύριο πρόγραμμα για την παροχή τεχνικής υποστήριξης κατά την περίοδο 2021-27.

Το TSI σχεδιάστηκε με βάση διάφορες συστάσεις που προτάθηκαν στην ενδιάμεση αξιολόγηση του ΠΣΔΜ και λαμβανομένων υπόψη ορισμένων συμπερασμάτων της εν λόγω εκ των υστέρων αξιολόγησης, όπως η πιο ενεργός συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών, η μεγαλύτερη έμφαση στη διακρατική διάσταση και η αυξημένη προσοχή στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση.